

норми или вкусове. Под влияние на масовото потребление рафинираната елегантност на стила Регентство, който в същността си е аристократичен, отстъпва на други стилове, които отразяват социалните и индустриалните върхове от времето на кралица Виктория.

Промисленото производство достига своята голяма серийност благодарение на машинната технология и разделянето на производствените операции. "Разделянето на труда е силата и слабостта на индустриалното общество" (Дж. Джоунз). Изпълнявайки една специализирана операция за изработването на определен детайл, работникът се отчуждава от крайния продукт. Същото става обаче и с потребителя. Многократното тиражиране на еднакви предмети довежда до т.нар. "анонимно" адресиране. Предметите се произвеждат не за един клиент, а за голяма група неизвестни потребители. Необходимо е възникването на тези нови факти да намери отражение върху формата на изделието, да се осмисли естетически. Освен операциите се разделят и професиите. Започва да се обособява една нова професия – на проектанта на изделието, който вече не е едно и също лице с производителя. Ако сравним промишления с традиционния занаятчийски начин на създаване на мебели, ще видим, че занаятчията е и проектант, и изпълнител, и търговец на своите мебели. Той следва точно установени исторически усъвършенствани типове мебели, при които единствено внася малки изменения, доколкото това е необходимо, за да отговори на индивидуалните изисквания на всеки клиент. Занаятчийското производство се характеризира с високо майсторство на обработката на материалите, рационалност на формата и индивидуалност по отношение на адресата на изделието. По начало занаятчията създава уникат. При серийното производство изделието е анонимно, т.е. адресирано е до голяма група от потребители с предполагаеми черти. Проектирането се разделя от производството и се извършва от различни хора, т.е. създава се предпоставка за отчуждаване. В рамките на проектирането се отделя трудът на проектанта от този на конструктора и технолога. Разделянето на труда, масовото тиражиране на формите, особеностите на индустриалния начин на производство – тези явления в началото са напълно непознати за творците, които по инерцията на своето мислене подхождат към тях или като към

занаятчийски изделия, или като към произведения на изкуството – уникати. Три са основните източници на възникване на дизайна – промишлеността, изкуството и занаятите. Мебелите, които са тясно свързани с архитектурата, следват развитието на "големите" архитектурни форми, които са генератор на нови естетически идеи, проникващи постепенно във всекидневната масова предметна среда. Архитектурното творчество принадлежи едновременно към сферата на изкуството и техниката; но в същото време от уникалните обекти произлиза творческият импулс за нови форми при промишленото производство. Уникалното и серийното са взаимносвързани и си "разменят" идеи.

2. ЕКЛЕКТИКАТА В АРХИТЕКТУРАТА: ИСТОРИЗЪМ, НЕОКЛАСИЦИЗЪМ, РОМАНТИЗЪМ, ИНЖЕНЕРНИТЕ ДОСТИЖЕНИЯ И ГОЛЕМИТЕ ОБЩЕСТВЕНИ СГРАДИ И СЪОРЪЖЕНИЯ

Материалният израз на прогреса в науката и техниката е създаването на нов начин на производство. От друга страна, този бърз и революционен по същество процес в материалната сфера се среща с инерционното развитие на естетическите възгледи на съвременниците му. Историята на естетическите разбирания през XIX в. е пълна със

Айфеловата кула, построена от инженер Густав Айфел за Международното изложение през 1889 г., има височина 313 м, и е символ на достиженията на инженерната мисъл през XIX в.